

7. WORLD TRENDS IN MODERN JOURNALISM

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-250-0-27>

INTERACTIVE INFOGRAPHICS AS DATA JOURNALISM TREND: UKRAINIAN EXPERIENCE

ІНТЕРАКТИВНА ІНФОГРАФІКА ЯК ТРЕНД ЖУРНАЛІСТИКИ ДАНИХ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Zagorulko D. I.

*PhD student at the Department of
Multimedia Technologies
and Media Design
Educational and Scientific Institute of
Journalism of Taras Shevchenko
National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Загорулько Д. І.

*аспірант кафедри мультимедійних
технологій і медіадизайну
Навчально-науковий інститут
журналістики Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Розвиток інформаційних технологій та активна позиція громадянського суспільства спонукали уряди демократичних країн світу у середині двохтисячних років започаткувати тренд на регулярне оприлюднення в інтернеті відкритих статистичних даних. Збір, обробка, візуалізація та представлення даних з цих масивів інформації породили новий напрямок журналістики – журналістику даних. На думку Т. Фрайса цей напрямок став «ліками від інформаційної асиметрії», неспроможності аудиторії сприймати та обробляти дані, що надходять у величезних обсягах [1]. Хоча вільний доступ до відкритих даних має кожен громадянин, пересічний читач рідко зацікавлений у них, адже серед величезного обсягу інформації виділити важливе та зробити висновки з нього без відповідної підготовки достатньо складно. Отже з метою трансформації масивів даних у доступну і цікаву форму журналісти дедалі частіше звертаються до інтерактивних підходів та технологій.

Інтерактивність (можливість читача «взаємодіяти» з даними) виступає ефективним засобом привернення та утримання уваги аудиторії. Представлення інформації за допомогою інтерактивної інфографіки «забезпечує високий рівень зацікавленості читача в її

засвоєнні, спонукає до подальшого поглиблення знань у відповідній сфері» [3]. Окрім того, цікавий формат подачі інформації може зробити публікацію віральною, залучити більше трафіку на сайт видання.

У 2011 тренд на відкриті дані дійшов і до України. Було ухвалено Закон «Про доступ до публічної інформації», а у 2016 році Україна долучилася до Міжнародної хартії відкритих даних. Утім порівняно із західними країнами, практичний ефект для журналістики від регулярного оприлюднення відкритої статистичної інформації виявився не таким значним. По-перше, через брак професійної підготовки журналістів у роботі з відкритими даними, по-друге, через недосконалість нормативно-правових актів. Державним органам дозволено публікувати дані у форматах, що не підлягають автоматизованій обробці (JPEG, PDF), тож такі документи є мало придатними для подальшого опрацювання журналістом [4].

Проведений нами моніторинг найбільш відвідуваних інтернет-медіа України [5] показав, що станом на 2022 рік інтерес редакцій цих видань як до журналістики даних, так і до використання можливостей інтерактивної інфографіки є незначним. Здебільшого в публікаціях використовується класична статична інфографіка (при чому нерідко це поширення готових зображень, розроблених державними органами, соціологічними компаніями чи іншими установами).

Що ж до використання власне інтерактивної інфографіки, можна виокремити три основні сценарії її використання: візуалізація географічної інформації («COVID-19 в Україні», radiosvoboda.org; «Результати виборів: інтерактивна мапа», bbc.com; «Як грип розповзається Україною», tsn.ua), хронологічних даних (наприклад, «Як змінювався iPhone протягом 12 років», tsn.ua; «Боротьба за Гідність», day.kyiv.ua; «Як отруєння Скрипаля спровокувало міжнародний скандал», tsn.ua) та для візуалізації економічних відомостей, наприклад у матеріалі «Закупівлі Prozorro, пов'язані з Covid-19» (pravda.com.ua) або економічних симуляторях «Рахунок від держави», «Пенсійний калькулятор», «Інтерактивний бюджет шкіл» на resurpcost.ua.

Безумовним лідером з використання інтерактивної інфографіки серед українських інтернет-медіа є texty.org.ua, засноване у 2010 році. Видання неодноразово отримувало міжнародні нагороди за реалізацію інтерактивної інфографіки – зокрема, за матеріали «Земляна проказа» (географічна інфографіка, що розкриває тему незаконного видобутку бурштину на півночі України), «Гроші, метри, два авта» (гейміфікація,

у якій на основі інфографіки про задеклароване майно певного чиновника користувачу пропонується вгадати його зарплатню), «Деся війни» (хронологічна інфографіка, що візуалізує частоту вдавання російської пропаганди до антиукраїнської чи антизахідної риторики).

У форматі інтерактивної інфографіки видання texty.org.ua висвітлює і російське вторгнення в Україну – виділимо матеріали «Вогняний вал» (дослідження різних типів російської артилерії), «Як іноземні компанії покидають РФ», «Під ударом. Що й коли обстрілювала Росія». Зважаючи на протяжність лінії фронту у понад 2500 кілометрів та стійкий інтерес української аудиторії до воєнних новин, набирають популярності і інтерактивні картографічні ресурси. Наприклад, видання liveuamap.com – інтерактивна мапа, де новини про актуальні події публікуються із прив'язкою до конкретної геолокації.

Отже, завдяки інтерактивним технологіям користувач отримує можливість провзаємодіяти з даними з інфографіки у декілька способів: отримати додаткову інформацію при наведенні курсору чи кліку, сегментувати дані (вибрати інформацію лише по конкретному регіону чи за конкретний проміжок часу), змоделювати вплив одних показників на інші (наприклад, в економічних симуляторах).

Підсумовуючи, можемо констатувати, що в той час як використання відкритих даних та їхньої інтерактивної візуалізації стало визначальною рисою деяких українських інтернет-видань (texty.org.ua, cost.ua, liveuamap.com), найбільш відвідувані вітчизняні інтернет-медіа наразі виявляють мало інтересу як до журналістики даних загалом, так і до використання інтерактивної інфографіки конкретно. Усунення бар'єру у вигляді некоректних форматів оприлюднення даних державними установами, а також освітні заходи для журналістів щодо використання відкритих даних та впровадження інтерактивної інфографіки, на нашу думку, дозволять подолати цю проблему та вивести українську журналістику даних на якісно новий рівень.

Література:

1. Грей Дж. Журналістика даних. Посібник. *Texty.org.ua* : веб-сайт. URL: <https://texty.org.ua/archive-books/40161/zhurnalistyka-danykh-posibnyk-40161/> (дата звернення: 06.10.2022).
2. Veglis A., Bratsas C. Data Journalism: Definition, Skills, Difficulties, and Perspectives. *Encyclopedia of Information Science and Technology, Fifth Edition*. IGI Global, 2021. P. 1140–1151.
3. Вовк О. В., Некрасова Н. М., Черемський Р. А. Використання інтерактивної інфографіки в сучасних мультимедійних виданнях.

Полиграфические, мультимедийные и web-технологии : матеріали Міжнарод. наук.-техн. конф., 16–22 трав. 2017 р. Харків : ХНУРЕ, 2017. Т. 1. С. 204–205.

4. Бідзіля Ю., Кравець Д. Розвиток відкритих даних як нові перспективи й можливості для сучасної української журналістики. *Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2019. № 9(27). С. 232–245.

5. ТОП ЗМІ України: найпопулярніші новинні сайти. *Цензор.нет* : веб-сайт. URL: https://censor.net/ua/news/3270306/tsenzornet_znovu_pershyyi_sered_nayibilshyh_novynnyh_resursiv_ukrayiny_similarweb_info_grafika (дата звернення: 06.10.2022).

6. Полюга В. Технологія великих даних (Big Data): основні характеристики та перспективи використання в журналістиці. *Діалог: Медіастудії*. 2019. № 25. С. 144–154.

7. Шевченко В. Е. Журналістика даних та візуалізація. *Підручник з крос-медіа* / за ред. І. Крессу, М. Гузун, Л. Василик. Schiller Publishing House, 2015. С. 92–98.

8. Diakopoulos N., Kivran-Swaine F., Naaman M. Playable Data: Characterizing the Design Space of Game-y Infographics. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. 2011. P. 1717–1726.

9. Rodríguez M., Nunes S., Devezas T. Telling Stories with Data Visualization. *Proceedings of the 2015 Workshop on Narrative & Hypertext*. 2015. P. 7–11.

10. Eschenfelder C. Creating eye-catching infographics and data visualization. *A Complete Guide to Television, Field and Digital Producing*. 2021. P. 167–172.

11. Greussing E., Boomgaarden H. Promises and Pitfalls: Taking a Closer Look at How Interactive Infographics Affect Learning From News. *International Journal of Communication*. 2021. Т. 15. URL: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/15419/3502> (дата звернення: 06.10.2022).